

NCERT Solutions For Class 8 Sanskrit Part - I Chapter 13

1			_		रनों के उत्तर एक पद	
	में लिखए—)					
((क) पृथिव्याः मान	रण्डः कः?				
. ((ख) हिमालय: भार	तस्य कस्यां वि	रिश वर्तते?			
. ((ग) इन्दो: किरणेषु	कः निमज्जि	ते?			
((घ) कुमारसम्भवम	हाकाव्यस्य रच	यिता क:?			
((ङ) हिमालय: गुह	ासु कं रक्षति?				
उत्तरम्- ((क) हिमालय: (र	व) उत्तरस्याम्	(ग) अङ्क: (घ) कालिदास: (ङ) अ	न्धकारम्।	
प्रश्नः 2. ३	अधोरेखाङ्कितेभ्यः	पदेभ्यः <u>प्रश्ननि</u>	<u>र्माणं</u> कुरुत-(नीचे रेखांकित पदों के	आधार पर प्रश्नों का	
f	निर्माण कीजिए-)					
. ((क) हिमालय: <u>उत्त</u>	रस्यां दिशि व	र्तते।			
((ख) पृथिव्या: मान	दण्ड: <u>हिमालय</u>	<u>:</u> अस्ति।			
((ग) कुमारसम्भवम	हाकाृव्यं <u>कालि</u>	<u>दासेन</u> विरचितम्।			
	(घ) अस्मिन् पाठे					
	(क) हिमालय: कर					
	(ख) पृथिव्या: मान					
(् (ग) कुमारसम्भवम	हाकाव्यं केन	विरचितम्?			
	(घ) अस्मिन् पाठे					
				म्नलिखित पदों में सी	भ-विच्छेट क्रीन्गि-)	
A4 1. 5.			+		य विश्व यताबर्)	
	3 1		+			
			+			
	• •		+			
	किरणेष्विव = ' यस्यातपवन्ति = '					
						
उत्तरम्–	आस्त + उत्तरस्या	म्। नग + औ	धेराज:। पूर्व +	अपरौ। किरणेषु + इव	। यस्य + आतपवन्ति।	
,				अपरौ। किरणेषु + इव		
,				अपरौ। किरणेषु + इव	। यस्य + आतपवन्ति। निकर दिए गए स्तंभ के	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखए-)	्चित्वा निदि	ब्टस्तम्भेषु लिख	अपरौ। किरणेषु + इव त–(मञ्जूषा से शब्द च्	ुनकर दिए गए स्तंभ के 	
,	मञ्जूषातः शब्दान् नीचे लिखिए-) नगाधिराजः	् चित्वा निदि दिशि	टस्तम्भेषु लिख इन्दो:	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः	ानकर दिए गए स्तंभ के करिभि:	
,	मञ्जूषातः शब्दान् नीचे लिखिए) नगाधिराजः किरणैः	् चित्वा निदि दिशि दुमाणाम्	टस्तम्भेषु लिख इन्दो: स्रुतक्षीरतया	अपरौ। किरणेषु + इव। त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः क्षुद्रे	नकर दिए गए स्तंभ के किरिभिः छायायाम्	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणै: गुहासु	्चित्वा निदि दिशि द्रुमाणाम् महाकाव्ये	उटस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि	अपरौ। किरणेषु + इव। त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः क्षुद्रे विघट्टितानाम्	नकर दिए गए स्तंभ के किरिभिः छायायाम् मानदण्डः	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए—) नगाधिराजः किरणै: गृहासु प्रभवस्य	दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये यः	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दो: स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम्	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः क्षुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः	नकर दिए गए स्तंभ के करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणैः गुहासु प्रभवस्य	वित्वा निदि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये यः	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः श्रुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः षष्ठी विभक्तिः	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए—) नगाधिराजः किरणै: गृहासु प्रभवस्य	वित्वा निदि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये यः	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दो: स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम्	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः क्षुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः	नकर दिए गए स्तंभ के करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणैः गुहासु प्रभवस्य	वित्वा निदि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये यः	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः श्रुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः षष्ठी विभक्तिः	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणैः गुहासु प्रभवस्य	वित्वा निदि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये यः	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः श्रुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः षष्ठी विभक्तिः	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणैः गुहासु प्रभवस्य	दिशि द्रिशा द्रुमाणाम् महाकाव्ये य: अभिक्तः तृतं का	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः श्रुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः षष्ठी विभक्तिः	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः	
,	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणै: गुहासु प्रभवस्य प्रथमा वि यथा- य:	दिशि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये य: अभिक्त: तृत	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः श्रुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः षष्ठी विभक्तिः	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः	
प्रश्नः 4.	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणै: गुहासु प्रभवस्य प्रथमा दि यथा- य:	चित्वा निदि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये य: अभिवित: तृत	ख्टस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गणि घनानाम् गिया विभक्तिः रिभिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः श्रुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः षष्ठी विभक्तिः	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः	
प्रश्नः 4.	मञ्जूषातः शब्दान नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणै: गुहासु प्रभवस्य प्रथमा दि यथा- य:	चित्वा निदि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये य: अभिवित: तृत	स्टस्तम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः रिभिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः श्रुद्रे विषट्टितानाम् वृष्टिभिः पछी विभक्तिः इन्दोः	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः गुहासु	
प्रश्नः 4.	मञ्जूषातः शब्दान् नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणै: गुहासु प्रभवस्य प्रथमा वि यथा- य:	चित्वा निदि दिशि द्वमणाम् महाकाव्ये य: अभिवितः तृतं का तृतीया किरणै:	इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः रिभिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः क्षुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिमिः: पछी विभक्तिः इन्दोः	करिभिः छायायाम् मानदण्डः कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः गुहासु	
प्रश्नः 4.	मञ्जूषातः शब्दान् नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणै: गुहासु प्रभवस्य प्रथमा वि यथा- य:	चित्वा निदि दिशि दुमाणाम् महाकाव्ये य: अभिवत: तृत का तृतीया किरणै: स्रुतक्षीरत	ख्टस्ताम्भेषु लिख इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः रिभिः	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः शुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः घण्ठी विभक्तिः इन्दोः घण्ठी विभक्तिः प्रभवस्य हुमाणाम्	करिभिः छायायाम् मानदण्डः कालिदासेन सप्तमी विभक्तिः गुहासु	
प्रश्नः 4.	मञ्जूषातः शब्दान् नीचे लिखिए-) नगाधिराजः किरणै: गुहासु प्रभवस्य प्रथमा वि यथा- य:	चित्वा निदि दिशि द्वमणाम् महाकाव्ये य: अभिवितः तृतं का तृतीया किरणै:	इन्दोः स्रुतक्षीरतया शृङ्गाणि घनानाम् गिया विभक्तिः रिभिः 	अपरौ। किरणेषु + इव त-(मञ्जूषा से शब्द च् सिद्धाः क्षुद्रे विघट्टितानाम् वृष्टिभिः: घष्ठी विभक्तिः इन्दोः:	करिभि: छायायाम् मानदण्ड: कालिदासेन सप्तमी विभक्ति: गुहासु सप्तमी विभक्ति: सप्तमी विभक्ति:	

प्रश्नः 5.			आधृत्य वाक्यानि रचयत —(निम्नलिखि	त पदों के आधार पर वाक्यों
	की रचना की	जए—)		
	पृथिव्या: -		······································	
	हिमालये -		••••••••••	
	गुहासु –			
	इन्दो: -	• •••••••		
	छायायाम् -			
उत्तरम्-	शब्दा:	वाक्यानि	t ,	
	पृथिव्या:	हिमालय:	पृथिव्याः मानदण्डः इव अस्ति।	
	हिमालये	हिमालये	ऋषय: अतपन्।	
	गुहासु	पुरा हिम	ालयस्य गुहासु ऋषयः अवसन्।	
	इन्दो:	इन्दो: वि	करणेषु शीतलता भवति ।	
	छायायाम्	पथिक:	वृक्षस्य छायायाम् विश्राम्यति।	
			अतिरिक्त-अध्यासः	
(1)	शब्दार्थान् मेर	नयत-(श	दार्थों का परस्पर मेल कीजिए-)	
	नगाधिराज:		शिखराणि	
	तोयनिधी		मेघानाम्	
	इन्दो:		समुद्रौ	
	घनानाम्		अपहर्तुम्/दूरीकुर्तुम्	
	करिभि:		पर्वतराज:	
	सानूनि		चन्द्रस्य	
	विनेतुम्		गजै:	
त्तरम्-	नगाधिराज:	=	पर्वतराज:	
	तोयनिधि	=	समुद्रौ	
	इन्दो:	=	चन्द्रस्य	
	घनानाम्	=	मेघानाम्	
	करिभि:	=	गजै:	
	सानूनि	_	शिखराणि	
	विनेतुम्	_	अपहर्तुम्/दूरीकर्तुम्	
	14194	_	21 16 P. J. L. M. J. L.	
